

Πηγές Μουσικής Αναφοράς

Λεξικά / Εγκυκλοπαίδειες, Βιβλιογραφίες,
Δισκογραφίες, Θεματικοί Κατάλογοι

Οι πηγές αναφοράς είναι σημαντικό κομμάτι κάθε βιβλιοθήκης ή αρχείου. Προσφέρουν πληροφορίες, οι οποίες εισάγουν τον χρήστη στο εκάστοτε γνωστικό αντικείμενο, και τον βοηθούν στη διεξαγωγή της προσωπικής του έρευνας.

Στον χώρο της **μουσικής αναφοράς** (music reference) υπάρχουν ποικίλοι τύποι τεκμηρίων. Ο παρών οδηγός εστιάζει σε τέσσερις από αυτούς: λεξικά / εγκυκλοπαίδειες, βιβλιογραφίες, δισκογραφίες και θεματικούς καταλόγους. Οι τύποι αυτοί παρατίθενται εδώ με τον ορισμό τους, ενδεικτικά παραδείγματα (προς διευκόλυνση και καλύτερο προσανατολισμό) και εν μέρει τον αντίστοιχο ταξινομικό αριθμό της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου (LC Call Number).

Βιβλιογραφικές αναφορές αποδίδονται σε μορφή MLA (7th ed).

Λεξικά και Εγκυκλοπαίδειες

Τα λεξικά και οι εγκυκλοπαίδειες είναι τα πιο συνηθισμένα βιβλία αναφοράς στην αναζήτηση πρώτων πληροφοριών. Συγκεκριμένα, τα λεξικά αποδίδουν ορισμούς σε λέξεις-κλειδιά (*όροι, λήμματα*), οι οποίες παρατίθενται με αλφαβητική σειρά ή άλλον συστηματικό τρόπο. Οι εγκυκλοπαίδειες ακολουθούν την ίδια δομή, παρέχουν ωστόσο περισσότερες πληροφορίες για κάθε λήμμα και είναι συνήθως πολύτομες. Αξίζει να σημειωθεί πως τα όρια μεταξύ λεξικού και εγκυκλοπαίδειας δεν είναι πάντα ευκρινή (βλ. *New Grove Dictionary of Music and Musicians*), γι'αυτό και οι δύο τύποι παρατίθενται πάντα μαζί. Τα περισσότερα από τα παρακάτω λεξικά / εγκυκλοπαίδειες είναι διαθέσιμα και σε ηλεκτρονική, επικαιροποιημένη μορφή.

[LC ταξινομικός αριθμός: ML 100-109]

A. Γενικά λεξικά και εγκυκλοπαίδειες

Finscher, Ludwig, and Friedrich Blume. *Die Musik in Geschichte und Gegenwart: Allgemeine Enzyklopädie der Musik*. Kassel: Bärenreiter, 2008.

Koskoff, Ellen, Bruno Nettl, Ruth M. Stone, James Porter, and Timothy Rice. *The Garland Encyclopedia of World Music*. New York: Garland Pub, 2001.

Sadie, Stanley, John Tyrrell, and Margot Levy. *The New Grove Dictionary of Music and Musicians*. New York: Grove, 2002.

B. Βιογραφικά λεξικά

Baker's Biographical Dictionary of Musicians. New York: Schirmer Books, 2007.

Eggebrecht, Hans H, Carl Dahlhaus, and Hugo Riemann. *Brockhaus Riemann Musiklexikon*. Mainz: Schott, 1995.

Sadie, Julie A, and Rhian Samuel. *The Norton Grove Dictionary of Women Composers*. New York: W.W. Norton, 1995.

Γ. Θεματικά λεξικά

Sadie, Stanley. *The New Grove Dictionary of Musical Instruments*. London: Macmillan Press, 1989.

Sadie, Stanley. *The New Grove Dictionary of Opera*. New York: Oxford University Press, 2004.

Δ. Λεξικά ορολογίας

Leuchtman, Horst. *Terminorum Musicae Index Septem Linguis Redactus = Polyglottes Wörterbuch der Musikalischen Terminologie : Deutsch, Englisch, Französisch, Italienisch, Spanisch, Ungarisch, Russisch = Polyglot Dictionary of Musical Terms : English, German, French, Italian, Spanish, Hungarian, Russian*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1980.

Leuchtman, Horst. *Wörterbuch Musik : Englisch-deutsch/deutsch-englisch = Dictionary of Terms in Music : English-German/German-English*. München: Verl. Dokumentation, 1998.

Βιβλιογραφίες

Η βιβλιογραφία (ή “ερευνητικός οδηγός”) είναι η συλλογή έντυπων ή ψηφιακών πηγών, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην έρευνα ενός συγκεκριμένου θέματος ή προσώπου. Παράλληλα, ο όρος “βιβλιογραφία” μπορεί να αφορά τη βιβλιακή και γενικότερη ερευνητική παραγωγή μίας χώρας ή να αναφέρεται σε καταλόγους σημαντικών βιβλιοθηκών. Ειδικός τύπος βιβλιογραφίας είναι η *σχολιασμένη βιβλιογραφία* (*annotated bibliography*), η οποία περιλαμβάνει μία μικρή περιγραφή / σχόλιο μετά από κάθε παρατιθέμενη πηγή.

A. Βιβλιογραφίες προσώπων / Bio-bibliographies [LC ταξινομικός αριθμός: ML 134]

Cunningham, Robert. *Sergei Rachmaninoff: A Bio-Bibliography*. Westport, CT: Greenwood Press, 2001.
Earp, Lawrence. *Guillaume De Machaut: A Guide to Research*. New York: Garland Publishing, 1995.
Smialek, William, and Maja Trochimczyk. *Frédéric Chopin: A Research and Information Guide*. Second edition. New York, NY: Routledge, 2015.

Στις βιβλιογραφίες συνθετών υπάγονται και οι θεματικοί κατάλογοι, οι οποίοι εξετάζονται παρακάτω.

B. Θεματικές βιβλιογραφίες [LC ταξινομικός αριθμός: ML 128]

Arias, Enrique A. *Comedy in Music: A Historical Bibliographical Resource Guide*. Westport, Conn: Greenwood Press, 2001.
Gatten, Jeffrey N. *Rock Music Scholarship: An Interdisciplinary Bibliography*. Westport, Conn: Greenwood Press, 1995.
Lee, Jonathan Rhodes. *Film Music in the Sound Era: A Research and Information Guide*. New York: Routledge, 2020.

Γ. Εθνικές βιβλιογραφίες και κατάλογοι εθνικών/δημοτικών βιβλιοθηκών

Γερμανία:

Deutsche Musikbibliographie. Leipzig: F. Hofmeisters Musikverlag, 1829-

Ηνωμένο Βασίλειο:

The British Catalogue of Music. London: Council of the British National Bibliography, 1957-

British Library:

Baillie, Laureen. *The Catalogue of Printed Music in the British Library to 1980*. London: K.G. Saur, 1981.

New York Public Library:

Dictionary Catalog of the Music Collection. Boston, Mass: G.K. Hall, 1964.

Δ. Γενικές βιβλιογραφίες / Βιβλιογραφικοί οδηγοί / Βιβλιογραφίες βιβλιογραφιών

Duckles, Vincent H, and Ida Reed. *Music Reference and Research Materials: An Annotated Bibliography*. New York: Schirmer Books, 1997.
Scott, Dale A, Phillip D. Crabtree, and Donald H. Foster. *Sourcebook for Research in Music*. Bloomington: Indiana University Press, 2015.

Δισκογραφίες

Στον βιβλιογραφικό χώρο η “δισκογραφία” αφορά τον κατάλογο ηχογραφήσεων ενός συνθέτη, εκτελεστή, μουσικού είδους ή δισκογραφικής εταιρείας. Μολονότι το περιεχόμενο και η δομή των δισκογραφιών μπορεί να διαφέρουν μεταξύ τους, υπάρχουν βασικά στοιχεία, τα οποία απαντώνται σε κάθε έκδοση, όπως: όνομα συνθέτη / εκτελεστή, ημερομηνία και χώρος εκτέλεσης, τίτλος δίσκου ή ηχογραφημένων έργων και ημερομηνία έκδοσης / παραγωγής.

[LC ταξινομικός αριθμός: ML 156]

A. Εμπορικές δισκογραφίες (trade discographies)

Bielefelder Katalog Klassik. Bielefeld: Bielefelder Verlagsanstalt KG, 1953-
[Πλέον διαθέσιμος και ηλεκτρονικά στη σελίδα <http://www.bielefelderkataloge.de/>, New Media Verlag GmbH, Nürnberg]

B. Αναδρομικές δισκογραφίες (retrospective discographies)

Λειτουργούν ως πηγές πληροφοριών για ηχογραφήσεις που εκδόθηκαν παλαιότερα.

R.E.D. Classical Catalogue. London: Retail Entertainment Data, 1996-2004 [Continues: *Gramophone Classical Catalogue*, 1993-1996; Continued by: *REDMuze Classical Catalogue*, 2005-2006].

Γ. Θεματικές δισκογραφίες (topical discographies)

Blyth, Alan. *Choral Music on Record*. Cambridge [England]: Cambridge University Press, 1991.
CD-Gesamtkatalog Alte Musik. Regensburg: Pro Musica Antiqua, 1989-1990.

Θεματικοί Κατάλογοι

Θεματικός κατάλογος είναι ο κατάλογος έργων ενός συνθέτη, με παράθεση των αρχικών μέτρων κάθε έργου (ή μέρους έργου). Τα παρατιθέμενα μουσικά μέτρα αποτελούν το λεγόμενο *incipit*. Για κάθε σημαντικό συνθέτη/συνθέτρια υπάρχει και ο αντίστοιχος θεματικός κατάλογος. Τα έργα του/της ταξινομούνται ως προς τη χρονολογία δημιουργίας τους, το είδος / φόρμα της μουσικής ή τα όργανα / φωνές εκτέλεσής τους.

[LC ταξινομικός αριθμός: ML 134]

Ενδεικτικά παραδείγματα:

Schmieder, Wolfgang. *Thematisch-systematisches Verzeichnis der Musikalischen Werke von **Johann Sebastian Bach**: Bach-Werke-Verzeichnis (BWV)*. 2. überarbeitete und erw. Ausg. Wiesbaden: Breitkopf & Härtel, 1990.

Dorfmueller, Kurt, et al. *Ludwig van Beethoven: Thematisch-bibliographisches Werkverzeichnis*. Revidierte und wesentlich erweiterte Neuausgabe des Verzeichnisses von Georg Kinsky und Hans Halm. München: G. Henle Verlag, 2014.

Hoboken, Anthony van. *Joseph Haydn: Thematisch-bibliographisches Werkverzeichnis*. Mainz: B. Schott's Söhne, 1957-1978.

Köchel, Ludwig, et al. *Chronologisch-thematisches Verzeichnis Sämtlicher Tonwerke **Wolfgang Amadé Mozarts**: Nebst Angabe der Verlorengegangenen, Angefangenen, Übertragenen, Zweifelhafte und Unterschobenen Kompositionen*. 6. Aufl., bearb. Wiesbaden: Breitkopf & Härtel, 1964.

Σχετικός βιβλιογραφικός οδηγός:

Brook, Barry S, and Richard J Viano. *Thematic Catalogues in Music: An Annotated Bibliography*. 2nd ed. Stuyvesant, NY: Pendragon Press, 1997.

Μία ενημερωμένη λίστα θεματικών καταλόγων έχει συγκεντρώσει και η Deutsche Nationalbibliothek στον παρακάτω σύνδεσμο:

<https://wiki.dnb.de/display/RDAINFO/Arbeitshilfen?preview=/106042227/108631390/AH-014.pdf>

Επιμέλεια / Έρευνα:

Ομάδα Σεμιναρίων Εκπαίδευσης Ελληνικού Παραρτήματος IAML

Φωτογραφία εξώφυλλου: Livraria Lello / Charl van Rooy